

Proessen mot presten

Slik har vi jobbet med Prestesaken.

TEKST

Øystein Helmikstøl

PUBLISERT 3. april 2017

PRESTESAKEN

KNUT DALEN, som er professor, sakkyndig og leder for Psykologforeningens ankeutvalg for fagetiske klagesaker, framholder i marsutgaven at jeg som journalist på reportasjen *Det store sviket* demonstrerer tunnelsyn. Jeg ser ingen grunn til å argumentere mot Dalens leseopplevelse av en journalistisk artikkel, men innlegget hans gir meg anledning til å si noe om hvordan Psykologtidsskriftet har arbeidet med Prestesaken.

Redaksjonen ble for to år siden bedt om å se på Prestesaken på nytt ut fra en mistanke om at alvorlige feil kunne ha skjedd. Redaksjonen var av flere grunner skeptisk til å gå inn i saken. Vi fant at en prest var dømt i to rettsinstanser, han hadde kommet med det som ble omtalt som innrømmelser i saken, og Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker hadde avvist en begjæring om gjenåpning. Privatetterforsker Tore Sandberg hadde jobbet med saken, det samme hadde advokat John Christian Elden. Redaksjonen delte i svært liten grad uroen over at noe hadde gått galt.

Vi fikk etter hvert tilgang til politidokumentene (inkludert avhørsrapportene), sakkyndigrapporter, helsejournaler og annen dokumentasjon som ikke har vært offentlig kjent tidligere. Vårt utgangspunkt var å finne dokumentasjon som ville fortelle oss at det *ikke* var verdt å undersøke saken videre, slik at vi kunne legge den vekk. Den dokumentasjonen fant vi ikke.

Redaksjonen la selvsagt rettskraftig dom til grunn da vi startet arbeidet. Men hvordan var prosessen som førte til dom? Dette ville vi undersøke.

Vi arbeidet etter disse prinsippene:

- Les originaldokumentene.
- Snakk med aktører og andre kilder.
- Mistro alle.

Reportasjen *Det store sviket* dokumenterer en del av det vi fant etter to års arbeid. Her er en kort oppsummering:

- Den rettsmedisinske kommisjon og retten gikk god for en sakkyndigrapport som nå får stryk av eksperter. Daværende leder Randi Rosenqvist angreir nå på vurderingen hun gjorde av rapporten.
- Rettsoppnevnt sakkyndig psykolog konkluderte i sin rapport med at presten er overgriper, uten å ha snakket med ham, og før tiltale og dom.
- Flere opplysninger i psykolograpporten, som sakkyndig psykolog fastholdt i retten, stemmer ikke med virkeligheten. Det gjelder for eksempel anklagen om at presten gjorde stedatteren gravid. Han var sterilisert.
- Psykologtidsskriftet dokumenterer flere anklager og opplysninger som vi ikke har funnet at politiet har ettergått.
- Presten ble anklaget for overgrep som han selv ikke fikk forklare seg om i avhør. Og presten ble tiltalt og dømt for overgrep vi ikke har funnet at fornærmede har anklaget ham for.

Prestesaken er et kollektivt journalistisk prosjekt. Adriane Lilleskare Lunde og Ole Dag Kvamme har vært medjournalister på saken. Hele redaksjonen har vært involvert fra første dag. Saksdokumenter og utkast til artikler er gjennomgått i redaksjonen jevnlig. Også mange eksterne fagfolk er hyppig konsultert underveis.

Sjefredaktør Bjørnar Olsen oppsummerer i sin leder om Prestesaken i februarutgaven at *Det store sviket* omhandler vitnepsykologi, sakkyndighet, behandlere i retten og hvordan psykisk helse kan få en helt sentral rolle i rettssystemet. Saken rokker ved tilliten til prinsippet om rettssikkerhet, ifølge redaktøren. Han vil at offentlige myndigheter skal gjennomgå Psykologtidsskriftets dokumentasjon.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 55, nummer 4, 2017, side 410

TEKST

Øystein Helmikstøl, journalist i Psykologtidsskriftet